

RASSEGNA DEGLI ARCHIVI DI STATO, 1990.

Za 1990. godinu talijansko Ministarstvo za kulturna i ambijentalna dobra, glavni ured za arhivska dobra, odsjek za studije i publikacije (Ministero per i beni culturali e ambientali, ufficio centrale per i beni archivistici, divisione studi e pubblicazioni, Roma) nastavilo je s objavljivanjem najpoznatijeg arhivskog časopisa u Italiji: »Rassegna degli Archivi di Stato«. Objavljena su dva sveska za mjesece siječanj-kolovoz 1990, drugi svezak za mjesece rujan-prosinac 1990. Tiskanje je završeno u studenom 1991. godine.

Kao i svako godište ovog poznatog svjetskog arhivskog časopisa i ovo sadrži veliki broj zanimljivih naslova i radova. Najveći dio odnosi se na arhivsku djelatnost susjedne nam Italije, ali je dio članaka po svom sadržaju mnogo širi te koristan i poučan za arhiviste i izvan Italije, pa tako i naše arhiviste.

Za ovu priliku izdvojit ćemo samo neke naslove i radove za koje smatramo da će izazvati zanimanje i naših arhivista, posebno onih koji vladaju talijanskim jezikom, ali i drugih, zbog vrijednosti sadržaja.

U prvom svesku za siječanj-kolovoz zapazili smo članak pod naslovom Gli archivi nazionali e federali: sistemi, problemi e prospettive (Nacionalni i savezni arhivi: sustavi, problemi i perspektive).

Ovaj članak kojeg je napisala jedna od najpoznatijih arhivistkinja ne samo poznata u Italiji, već i u širem arhivističkom svijetu, gospođa Paula Carucci toliko je sadržajan, da ne bi smio promaknuti nijednom ozbiljnom arhivistu. Članak ima 12 poglavlja pa bi više dolikovalo da je objavljen kao zasebno djelo. Problem nacionalnih i saveznih arhiva u svijetu zanima mnoge arhivske djelatnike, posebno one čije su države saveznog karaktera. Da je članak zanimljiv i za naše prilike, mogao sam utvrditi na temelju podcrtanih mjesta u tekstu kojeg su već koristili neki naši kolege. Članak je sastavljen na temelju jednog Upitnika od 56 pitanja. Dobro sročena pitanja dobile su posredstvom MAV-a sve članice, a zatim su ta ista pitanja redigirana na sastanku Table rondo (Okruglom stolu) u Madridu 2–5. listopada 1989. g. Na redakciji i oblikovanju pitanja surađivali su najpoznatiji arhivski djelatnici iz Kanade, Njemačke i SAD.

Ozbiljnost i potreba da se prije slanja Upitnika u arhivski svijet redigiraju pitanja, daje ovom članku još veću vrijednost.

Odgovori na Upitnik s različitih strana svijeta: Europe, Azije, Amerike i Oceanije daju kompletnu sliku primijenjenih sustava zakona, prakse i problema koji se javljaju u svim svojim različitostima u međunarodnoj praksi, kad je riječ o organizaciji nacionalnih, federalnih i federativnih arhiva. Upravo je to za naše prilike poučljivo, budući smo i mi živjeli u federativnoj državi. Tekst ovoga članka je toliko zanimljiv da je teško o njemu napisati nekoliko sažetih misli.

Na kraju članka autorica daje pregledni popis zakonodavstava država abecednim redom od Argentine do Zambije (tabela I). Na tabeli II, također abecednim redom unesena su imena nacionalnih ili federativnih arhiva među kojima je upisano i ime Arhiva Jugoslavije. Na tabeli III nalaze se imena arhiva koji čuvaju nekonvencionalnu građu. To su arhivi za informatiku,

audiovizualni arhivi (archivi informatici; archivi audiovisivi) i imena arhiva koji čuvaju samo građu na mikrooblicima. Konačno, na kraju članka u prilogu se nalazi tekst Upitnika na talijanskom jeziku.

Pored navedenog članka, ne manje zanimljivim smatramo članak autora Elia Ladolinija pod naslovom »Gestione dei documenti e archivistica« (Obrada dokumenata i arhivistika). Ovaj članak nije slučajno izabran jer se radi o iskustvima naših kolega iz susjedne Italije na obradi dokumenata novijeg datuma. To je zapravo prijevod radnog materijala s održanog simpozija u Ottawi od 15–17. svibnja 1989. pod naslovom »Symposium on current records« (Colloque sur les archives courantes) na temu »Converging disciplines in the management of recorded information« (Les disciplines convergentes dans la gestion de l'information consignée). Simpozij je organizirao međunarodni savjet i Nacionalni arhivi Kanade. Kroz ovaj članak, arhivist i bez nekog ranijeg predznanja može pratiti praksu koju provode arhivi, posebno u ovom slučaju arhivisti Sjeverne Amerike, na građi u nastajanju. U članku se s druge strane može pratiti povijest nastanka dokumenta i želja da se dokument sačuva za budućnost. Navode se primjeri od Antike, Grčke, Rima do danas, tako da je članak zapravo kratka povijest arhiva i arhivske djelatnosti. Sve je to napisano na četrdeset i jednoj stranici (strana 85–117). Članak ima 15 poglavlja. Prvo i zadnje poglavlje skladno se povezuju. U prvom poglavlju naglašena je potreba za čuvanjem zapisa i poruka od pamtivijeka. Na taj način željelo se i želi sačuvati poruka i neko pravo za budućnost. Ista ta misao ponovljena je riječima koje je izrekao predsjednik Francuske republike gosp. Mitterrand na XI. Međunarodnom arhivskom kongresu u Parizu 24. kolovoza 1988, kad je rekao: »C'est la mémoire du monde que vous préservez et que vous mettez en valeur«! (to je pamćenje svijeta koje vi čuvate i valorizirate). Na kraju teksta autor još jednom koristi zanimljivu izreku gosp. Mitterranda izrečenu na istom kongresu: »Ceux qui exercent une responsabilité savent bien qu'on ne définit pas des orientations dans l'ignorance du passé«, što u slobodnom prijevodu znači: Oni koji obavljaju neku odgovornu dužnost ne smiju dopustiti da se sve preda zaboravu prošlosti.

Članak je možda još vredniji zbog bilježaka i prebogat korištene literature. Tu se na jednom mjestu nalaze gotovo svi najpoznatiji arhivski svjetski priručnici. Za priručnike, naveo je autor puni naslov, godinu izdanja i ime izdavača. To je isto učinio za pojedine članke, zakone i propise te za drugu korištenu literaturu. Suvremeni arhivist tako lako dolazi do podataka o najvrednijoj arhivskoj literaturi, koja mu je potrebna za njegov rad.

U drugom svesku za razdoblje rujan-prosinac 1990. po našem mišljenju skoro da nema članka koji bi mogao biti zanimljiv za arhivske djelatnike izvan Italije. Iznimku čini članak pod naslovom: »Frammenti di codici trecenteschi della Divina Commedia nell'Archivio di Stato di Bologna« (Fragmenti rukopisa Božanstvene Komedije u Državnom arhivu u Bolonji).

Ovaj je svezak posvećen standardnim tekstovima kao što su međunarodna suradnja Italije s drugim arhivima, talijanski susreti na međunarodnim kongresima, njihovi arhivski propisi, odredbe, dopune zakona, prispjela nova literatura i sl.

U svakom broju ima i drugih članaka koji bi mogli zanimati pojedine arhivske djelatnike, ali zbog prostora i vremena koje nam je dano, zadržali smo se na prikazu samo ovog godišta Rassegna degli Archivi di Stato.

Martin Modrušan

»RESTAURO«, 1–3 (1992)

U 1992. godini, do mjeseca rujna izašla su tri broja časopisa »Restauro«. U prvom broju (siječanj-veljača 1992. godine), na str. 49–57 u članku pod naslovom »Fiksiranje suvremenih sredstava za pisanje na papiru. Mogućnosti, praktičnost i granice« (Die fixierung moderner Schreibstoffe auf Papier. Möglichkeiten, praktische Aspekte und Grenzen), autori Agnes Blüher i Karl Brederbeck obrađuju vrlo značajnu problematiku u procesu restauriranja. U laboratorijima za restauriranje i konzerviranje koristi se tzv. mokri postupak uz upotrebu vode i raznih otapala, pa sredstvo za pisanje ne smije biti topljivo. Međutim, tijekom postupka neka sredstva za pisanje mogu se razlijevati, izbljediti ili čak potpuno nestati, a može doći i do promjene u obojenju. Takva sredstva za pisanje treba prije obrade fiksirati. U članku su prikazane dosadašnje mogućnosti i granice fiksiranja. Opisana su svojstva suvremenih sredstava za pisanje, njihov kemijski sastav, otpornost prema vodi i komponente boja koje sadrže, a navedeno je i što je nužno znati za ispravno provođenje procesa fiksiranja.

U članku »The ICCROM Paper Conservation Course, Horn-Wien«, Gabriela Krist i Gerhard Banik (str. 13–14) izvještavaju o tečaju održanom u Austriji od 2. kolovoza do 27. rujna 1991. godine. Raspravljalo se o kemijskoj obradi arhivske i knjižne građe, kao i o tradicionalnim procesima restauriranja i konzerviranja.

Dieter Lomp u članku »Djelomično kalanje papira u suzbijanju korozije tinte« (Partial Paper Splitting to Combat Ink Corosion) (str. 16) opisuje metodu restauriranja samo pojedinih dijelova listova oštećenih korozijom tinte. Ova je metoda posebno pogodna za restauriranje koloriranih isprava i karata jer nema opasnosti od oštećenja boje.

O osnivačkoj sjednici Europskih konzervatorskih društava, ECCO (European Confederation of Conservator Restoreres Organization), izvještava na str. 14–15, Ludwig Ritterpusch u članku »Konstituierende Sitzung von ECCO«. Sjednica se održala u Bruxellesu 13. i 14. listopada 1991. godine, u knjižnici École des Arts de la Chambre.

Posebno zanimljiva tema obrađena je u drugom broju časopisa »Restauro« (ožujak-travanj 1992. godine). U članku pod naslovom »Upotreba gama zraka za uništavanje plijesni knjiga« (Gemmastrahlen zur Schimmelbekämpfung bei Büchern), na str. 114–120, autori Jörg Mann, Wolfgang Wildführ, Helmut Langguth i Eleonore Teichert iznose iskustva primjene ove metode